

בית

מרן

ערש"ק
ט' תמוז תשע"ט
פרשת בלק
ספסיריון: רחוב שארית (מוכת ה')
בזמנית: חלפת ליל רביעי

עלון מס' 217

לע"נ מרן רבינו עובדיה יוסף זיע"א

הרב המקדים: הרה"ג רבי יוסף אפרתי שליט"א
ראש בית מדרש להלכה בחייחשובות

שיעורו השבועי
של מרן הראש"ל הרה"ק לישראל אב"ד במיח"ד העליון
הגאון הגדול **רבי יצחק יוסף שליט"א**
נשיא מועצת הרבנות הראשית לישראל

נערך ע"י: הרה"ג רבי יצחק לוי שליט"א
רבה הראשי של העיר נטר | חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל

העיר	הדלקת נרות שבת	צאת השבת	רבנינו תם
ירושלים	19:32	20:23	21:18
תל אביב	19:30	20:21	21:15
חיפה	19:33	20:24	21:19
באר שבע	19:30	20:20	21:15

אין לקרוא בעלון בשעת התפילה

השבוע
זכות עלון
"בית מרן" מוקדש ל:

לדפואתו השלימה של חילוק
אור חיים בן שרה
בתוך שאר תלמי עמנו ישראל

חבר הכנסת יקותיאל יערי (המחנה הירוק) יזכור לטובה את המצוינות שהביא לנו
חייגו: *5290

קו 'הליכות בית מרן'
זמינים לשאלתך

24 שעות ביממה

5293 *שלוחה 1

תוכן העניינים:

- השיעור השבועי** עמ' 4-1
מורנו ורבינו רבי יצחק יוסף שליט"א
- פרשת בלק** עמ' 5
הגאון הגדול רבי ברוך שרגא שליט"א
- בעקבות רבותינו** עמ' 5
רבנו חיים בן עטר זיע"א
- מאור ישראל** עמ' 6
הרה"ג רבי ישראל לורי שליט"א
- אקטואליה בהלכה** עמ' 6
הרב אברהם דניאל שליט"א
- לחיות עם האמונה** עמ' 7
הרה"ג רבי י. ישראל לוגאסי שליט"א
- בחסדך בטחתי** עמ' 7
הרה"ג רבי יגאל כהן שליט"א
- נפלאות הבריאה** עמ' 7
חמישה חושים באדם- חלק ב

הלכות תענית

ארבע תעניות. י"ז תמוז. חובה לצום בזמן הזה. צום דחוי. מעוברות ומניקות, בנות רווקות וקטנים. פרטים בדין לפני עיוור. דין מחלל שבת בזמנו

ארבע תעניות

על ירושלים היו מקפידים להקריב את קרבן התמיד, אחד בבוקר והשני בין הערבים, ובי"ג תמוז נגמרו להם הכבשים, לכן שיחדו את האויבים ובכל יום היו משלשלים להם תיבה של כסף והיו מעלים להם כבשים, ובי"ז בתמוז לקחו את הכסף, ובמקום כבש העלו חזיר שנעץ את צפרניו בחומה. ג. הובקעה העיר? ד. אפוסטמוס הרשע שרף את התורה. ה. הועמד צלם בהיכל, יש גורסים "העמיד", שאותו אפוסטמוס העמיד צלם בהיכל, ויש אומרים שנגשה בנו של חזקיהו הוא שהעמיד צלם בהיכל. מוחמת הדברים הקשים שקרו ביום י"ז בתמוז, לכן גזרו חכמים תענית לדורות.

קיבלו על נפשם דברי הצומות

ג. בגמרא ראש השנה (יה): הקשו: כיצד יתכן שמצד אחד הפסוק קורא לימי התעניות "צום", ומצד שני קורא להם "ששון ושמחה"? ויישבו: בזמן שיש שלום - יהיו לששון ולשמחה, אין שלום - צום. אמר רב פפא הכי קאמר, בזמן שיש שלום - יהיו לששון ולשמחה, יש שמד - צום, אין שמד ואין שלום, רצו - מתענים, רצו - אין מתענים. כלומר הכל תלוי בדעת הצבור, אם רוצים לקבל על עצמם את התענית יתענו, ואם לא רצו לקבל לא יתענו. אולם כתבו הפוסקים - ראשונים ואחרונים - שהיום כבר כולם קיבלו עליהם את הצומות הללו, ואין זה תלוי ברצון הקהל. כמו שכתב הטור (סי' תקנ) שאין לפרוץ גדר ולא להתענות, וזו לשון מרן בשלחן ערוך (שם סעיף א) הכל **חייבים** להתענות ארבע צומות הללו, ואסור לפרוץ גדר. והפורץ גדר ישכנו נחש³ (קהלת, ה).

עשר ככרי כסף, והנה בשנה הבאה היתה שנת בצורת, ולא היה מים, לקראת ערב הלך הגוי להתרחץ בבית המרחץ, סך את גופו, הוא הולך להיות מלינוג... נכנס נקדימון לבית המקדש והתפלל: רבונו של עולם! גלוי ודוע לפניך שלא לכבדי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי, אלא לכבודך עשיתי, שיהיו מים מצויים לעולי רגלים, שלא ימנעו לבוא. מיד נתקשרו שמים בעבים, וירדו גשמים עד שנתמלאו שמים עשרה המעינות מים והותירו. טען הגוי שכבר שקעה השמש והמעינות התמלאו לאחר הזמן שקבעו, נכון שלא הגיע זמן רבינו תם, אבל הלכה כהגאונים... התפלל שוב נקדימון וזרחו לו השמש, להוכיח שהמים ירדו בזמן, וקודם היו עננים ולכן לא ראה את השמש. שלשה זרחו להם השמש, משה, יהושע ונקדימון בן גוריון, ולכן נקרא נקדימון כי נקדה חמה בעבורו.

2 קבעו את הצום לי"ז בתמוז למרות שבבית הראשון הובקעה העיר כ"ב בתמוז, כי בזמן הבית השני הובקעה העיר בי"ז תמוז ואנחנו עדיין סובלים מהחורבן השני.
3 ישכנו נחש, אחד הפירושים שמי שלא יצום הוא פרוץ גדר ויהיה עליו ידיו חרם שמתא, יסורים ועונשים קשים בידי שמים ח"ו, לכן כל אחד

א. בשבוע שעבר נכנסנו לחודש תמוז, ואם לא יבוא משיח צדקנו יהיה לנו תענית שבעה עשר בתמוז, אנחנו מקווים שתבוא הגאולה השלימה והצום יהפך לששון ושמחה, וכמו שאמר הנביא זכריה (פרק ח פסוק ט): "כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֶשְׂרִי יִהְיֶה לְבֵית יְהוָה לְשֶׁשֶׁן וְלִשְׂקוֹהָ וְלִמְעֻדִים סוֹבִים וְהָאֶמֶת וְהַשְּׁלוֹם אֶקְבִּי". **צום הרביעי** הוא בי"ז בתמוז שהוא חודש הרביעי מניסן, **צום החמישי** הוא בתשעה באב שהוא חודש החמישי מניסן, **צום השביעי** הוא צום גדליה בג' בתשרי שהוא חודש השביעי מניסן, **צום העשירי** הוא בעשרה בטבת שהוא חודש העשירי מניסן. סדר התעניות שבפסוק זה הוא לפי סדר החודשים ולא לפי סדר המאורעות, כי לפי סדר ההיסטוריה צריך לכתוב קודם את צום עשרה בטבת שאז התחיל המצור על ירושלים, אין יוצא ואין בא, עד י"ז בתמוז שבשנה לאחר מכן שהובקעה העיר. ואמנם בתוספתא (סוטה פ"ו ה"ז) - שהובאה בגמרא מסכת ראש השנה (יה) - מובא שכך דעת רבי עקיבא, אך רבי שמעון מפרש את הפסוק לפי סדר המאורעות, וסובר שצום העשירי הוא צום חמשה בטבת שבני הגולה קיבלו אז את השמועה הרעה על החורבן, ועשו יום שמועה כיום שריפה. בדרך כלל הלכה כרבי עקיבא (עירובין מו:), וגם בענייננו אנחנו תופסים כרביע עקיבא שהצום הוא בעשרה בטבת.

י"ז תמוז

ב. בגמרא (תענית כו ט"א) מובא, שחמשה דברים אירעו לאבותינו ביום י"ז בתמוז: א. ונתברו הלוחות, משה רבינו עלה לשמים להביא את הלוחות למחרת מתן תורה ביום ז' בסיון, וירד לאחר ארבעים יום בי"ז בתמוז, וראה שעשו את העגל ושבר את הלוחות. ב. בוטל התמיד, גם בזמן המצור¹

1 בזמן המצור היה רעב בירושלים והרבה מתו ברעב. במסכת גיטין פרק חמישי (נו. והלאה) מתואר כל מה שהיה בתקופת המצור של בית שני, אמנם היו שלשה עשרים שהיה להם מזון לפרנס את ירושלים במשך עשרים ואחת שנה, אבל היו בריונים ששרפו את האוצרות שלהם וכך נהיה רעב. אחד מהעשירים הללו היה נקדימון בן גוריון, ובמסכת תענית (יט:) מסופר מדוע נקרא בשם זה, הוא רצה שלא ימנעו מלעלות לירושלים מחמת הצמא, לקח מגוי אחד שתיים עשרה מעינות מים, והתחייב לו שאם לא יתמלאו מים עד תאריך פלוני הוא ישלם לו שנים

אביגיל בת מירב שמחה, שלוות הנפש ויראת שמים

חתן ובעלי ברית צום דחוי

ד. השנה תאריך י"ז תמוז חל בשבת ודוחים את התענית ליום ראשון⁴, ובכמה דינים צום דחוי קל יותר מצום רגיל. למשל, לגבי חתן שהוא בשבעת ימי המשתה⁵, בדרך כלל חתן מתענה תענית ציבור, למרות שבריש מסכת כתובות (ד ר"ע) מבואר ששבעת ימי המשתה דוחים את האבלות⁶. אפילו הכי כתב הריטב"א (תענית לא). שלא יבוא רגל של יחיד - חתן, וידחה אבלות של רבים - תענית ציבור. ומאותה סיבה גם בעלי ברית - סנדק מוהל ואבי הבן - מתענים בכל הצומות. הריטב"א לא יחיד בדבר, כן דעת הנימוקי יוסף (שם), וכן יש מדייקים מהתוספות (עירובין מ:). ומכל מקום הטור (סי' תקנט) - בנו של הרא"ש - הביא מה שנהג רבינו יעקב הראשון כשהיה בעל ברית בצום דחוי, בבוקר השתתף עם הציבור וצם, ובצהריים אכל. וכן כתבו הרדב"ז (ח"א סי' שפה) ומרן הבית יוסף (סי' תקנט) שכך נהגו. לפי זה בצום דחוי כמו השנה, חתן וכן בעלי ברית יצומו בשעות הבוקר ואחר כך יכולים לאכול.

מעוברות ומניקות

ה. מעוברות ומניקות פטורות מהתענית הללו, וכל שכן כשהתענית דחיה. מעוברת היינו כשהוכר עובר, אחר שלושה חודשים, ואם יש לה הקאות וכאבים פטורה כבר לאחר ארבעים יום. וכן מניקה, בגמרא מסכת נדה (ט). מבואר שזילדת אברהי מתפרקים ואין נפשה חוזרת עליה עד עשרים וארבעה חודש, ועל פי זה כתב הגאון מהרש"ם (בדעת תורה סי' תקנ) שאפילו אם האשה לא מניקה בפועל, אלא הניקה כמה חודשים ואחר כך התחילה להאכיל את התינוק מטרנה, כיון שהיא חלשה מאוד כל עשרים וארבעה חודש, פטורה מהתענית. וכן כתב בשו"ת בית אבי (ח"ה סי' פה). בספר אבן ישראל⁷ (ח"ט סימן סב אות ה, דף מה ע"א) מתחילה החמיר בזה ופטר רק מניקה בפועל מתענית, ושוב הראו לו מה שכתב מהרש"ם וסמך עליו להקל כל עשרים וארבעה חודש. הבית יוסף (סימן תקנד) הביא את דברי הרשב"א בתשובה (החדשות סי' מא) בזה הלשון: ואף על פי כן ראוי לעוברות ומניקות שלא להקל כל כך ואם תאכלנה שלא להתענג במאכל ובמשתה אלא אוכלות ושותות כדי קיום הולד. עכ"ל. וכן כתב מרן השלחן ערוך (סי' תקנ"ה). מהלשון "כדי קיום הולד" משמע שמדובר במניקה בפועל שצריכה לאכול כפי הצורך של התינוק לחלב. אבל זה לא מוכרח, ואפשר לומר "לצדדים קטני", שכדי קיום הולד חוזר על מעוברות, אבל מניקות פטורות כל עשרים וארבעה חודש. יש בזה עיקולי ופשוטי, מרן זצ"ל לפני כחמישים היה מורה להקל בשופי שכל כ"ד חודש פטורה מהתענית. כשהיא מעוברת פטורה, וגם שנתיים אחר הלידה פטורה, מי שיש לה עשרה ילדים כמעט לא יוצא לה לצום... אבל אחר שנים מרן כפקק בדבר, כי רואים במציאות שהזילדת אחרי כמה זמן ב"ה חוזרת לעצמה, יש היום כל מיני חיזוקים, אינפוזיה, תרופות, לא כמו פעם. לכן אנחנו מורים להלכה לעשות כעין פטורה, שאם היא בתוך עשרים וארבעה חודש ואינה מניקה, תתחיל לצום, אם מרגישה טוב תגמור את הצום, ואם פתאום מרגישה סחרחורת או חולשה יתירה תלך מיד לאכול, סומכים על המהרש"ם ודעימיה.

בנות רווקות

ו. יש דעה של כמה גדולים, שבנות רווקות פטורות מהצומות הללו, חוץ מתשעה באב ויום הכיפורים, כי מחר מחרתיים צריכות להביא ילדים, וצריכות שיהיה להם כח ללדת. זה מנהג מוזר, אבל הוא כתוב בכמה ספרים. מרן זצ"ל ביביע אומר ח"י (במילואים לחאו"ח סי' לט) מביא בשם ספר צבי תפארת (ס"ס מח) - אביו של הגאון ממונקאטש בעל הדרכי תשובה - בשם הרבי משינאווא, כי יוצא בזה לענין אשה שאינה מעוברת ואינה מניקה, אבל היא בשנים שראויה ללדת, שפטורה מהתענית. וכן כתב בספר דרך צדיקים (פ"ה אות מד). וכן כתב בספר פסקי תשובה (בהוספות לסי' פח) בשם הרבי מקוצק. ראייתו שהביאו בשם הגרש"א אוירבך שמועות סותרות, במקום אחד העידו שהמנהג הזה לא מצא חן בעיניו, ובמקום אחר העידו שהוא הנהיג שבנות לא יתענו. ומכל מקום אין להחשיב מנהג אלא כשהנהג על פי גדולי הדור⁸, אבל איזה מנהג זה לאכול בצום... לכן

יצום, אפילו מרגיש קצת כאב ראש, זה טבעי, בפרט ב"ז תמוז שהוא צום ארוך.

4 במוצאי שבת יעשה משמר, ילמד עם חברות או יכתוב, וביום הצום יוכל לנוח.

5 אצלנו הספרדים מתחננים עד ראש חודש אב, ואף שלמנהג בני אשכנז לא נושאים נשים כבר מ"ז בתמוז, מותר לאשכנזי לבוא לשמח את חברו הספרדי בחתונתו, וכן ראש ישיבה אשכנזי יכול לבוא ולסדר קידושין לתלמידיו הספרדי בזמן זה, כי החתן נוהג כדעת מרן השלחן ערוך.

6 שם מבואר שאם מת אביו של החתן נוהג שבעת ימי המשתה ואחר כך נוהג שבעת ימי אבלות. פעם היה מקרה שאחד נהרג בתאונת דרכים בדרך לחתונת בנו ושאלו את מרן זצ"ל מה לעשות, מרן אמר להם שלא יגידו לחתן שהוא מת, ואחרי השבע ברכות יצטרף לגדול הבית ואז יצא מגזרת שבעה.

7 להגאון רבי ישראל פישר ראב"ד העדה החרדית, היה חברותו של מרן זצ"ל לפני כשבעים שנה בכלל כרם ציון.

8 הנה מה שיש נשים ספרדיות שנהגו לברך על לולב וסוכה, ביביע אומר (ח"א חאו"ח סי' מ אות ד) מביא שהחיד"א (ברכ"י סי' תרנד סק"ב) כותב שכך מנהג קצת נשים, אבל כתב מרן זצ"ל שלא יברכו. יש נשים שאפילו תפילה שהם חייבות לא מתפללות, וגם ברכת המזון שבגמרא (ברכות כ): נחלקו אם חייבות מדאורייתא או מדרבנן, לא מקפידות, אבל על ברכה זו מקפידות... הבן איש חי (פרשת חוקת

אין לסמוך על מנהג זה, מי שרוצה לסמוך על הרבי מקוצק שיהיה חסיד קוצק... אבל להלכה בנות רווקות - בין אשכנזיות בין ספרדיות - חייבות בכל התעניות, מגיל בת מצוה, עד שתהיה מעוברת ומניקה.

קטן

ז. בן שהגיע לגיל שלוש עשרה שנה חייב להתענות. אבל לפני בר מצוה, כתב הרמ"ע מפאנו (סי' קיא) - היה בדורו של מרן הבית יוסף - שלא מחנכים ילדים קטנים להתענות בצומות הללו, חוץ מיום כיפור. הילדים רוצים להשוויץ בבית ספר: צמתי עד שנים עשרה, עד אחת. רש"י (הגנה ו). כתב, שכל הענין של חינוך קטן הוא כדי להרגילו במצוות, שכאשר יגדל יעשה המצוות בקלות ולא יתחנן עליו פתאום. אבל תענית למה לחנך אותו לצום? עד שיגדל יבוא המשיח! אחרי מאה ועשרים שואלים בשמים, כל אחד צפית לישועה?... צריך להאמין באמונה שלימה בגאולה השלימה ושיבוא משיח צדקנו. וכך נהג מרן זצ"ל, שלא היה מסכים לבניו שהיו קטנים וכן לנכדים שיצומו.

בר מצוה בצום דחוי

ח. השנה י"ז תמוז חל בשבת והצום נדחה ליום ראשון י"ח תמוז. מי שנעשה בר מצוה ב"ח תמוז האם חייב להתענות או לא? תלוי, אם תענית דחיה נחשבת תשלומין, פטור, כי בעיקר הצום - י"ז תמוז - היה פטור ולא צריך להשלים, ואם בשנים אלו קבעו את התענית ל"ח תמוז לגמרי, גם הוא חייב להתענות. וכן יש לדון השנה שתשעה באב חל בשבת וצמים ביום ראשון י' אב, האם מי שנעשה בר מצוה ב"י אב חייב לצום. להלכה כיון שהצום נדחה, נדחה לגמרי, ויש לפטרו מהצום⁹.

לפני עיוור לא תתן מכשול

ט. בימינו יש חנויות שמוכרים מצרכי מזון מוכנים, מוכר שהוא בעל תשובה או דתי מעיקרא, ומישהו בא לקנות ממנו פלאפל¹⁰ ביום הצום, האם ימכור לו או לא? לכאורה לא ימכור משום "לפני עיוור לא תתן מכשול", או משום איסור מסייע בידי עוברי עבירה. יתכן שקונה לבנו הקטן, או לאשתו המעוברת, או שקונה כדי לאכול בלילה, אבל רואה אותו בלי כיפה עם קרחת "קד'קד' שְׁעָרַי מִתְהַלְּךְ בְּאַשְׁמֹי" (תהלים סח, כב). אותו קונה יאמר: מה איכפת לך, אני משלם לך! האם מותר למכור לו? וכן, מראש חודש אב לא אוכלים בשר בהמה או עוף, בא מישהו ורוצה לקנות, הוא שומר על כשרות ורוצה לקנות בשר חלק, יאמר: תן לי בשר, מה זה, כפייה דתית?... האם מותר למכור לו? מצד אחד אתה מכשיל אותו לאכול בשר בימים אלו, מצד שני אם לא תתן לו יש חשש שיכשל בדבר יותר גרוע, יקנה בשר טרף, או שיקנה בשר "כשר" שלנו הספרדים זה טרף. אבל מאידך יכול להשיג בשר כשר גם אצל אחרים, ומדוע שישכיל על ידך?

דרכא אחרינא

י. ראשית, כאשר יכול להשיג את מבוקשו במקום אחר, איסור לפני עיוור ירד דרגה מדאורייתא לדרבנן. הרמב"ם (פרק י"ב מהלכות רוצח הי"ד, ובפירוש המשניות פ"ה דשביעית מ"ו) כתב שאיסור לפני עיוור הוא לאו דוקא כפשט הפסוק לשים אבן לפני עיוור והוא נכשל בו ונפול, אלא כל אדם שהולך בתאוות ליבו אסור לסייע לו. מדאורייתא אין לתת לו את האיסור כשהוא "קאי בתרי עברי דנהרא", הוא עומד בצד השני של הנהר, ואם לא תתן לו, לא יוכל להשיג את האוכל, כגון בשר טרף, או נזיר שלא יכול להגיע ליין אסור מדאורייתא להביא לו יין, אבל אם הוא בעבר אחד של הנהר יחד עם האיסור, והוא יכול להגיע לאיסור גם מבלעדיך, יש מחלוקת אם מותר להביא לו או אסור. במשנה (שבת ב:). פשט העני את ידו לפניו ונתן לתוך ידו של בעל הבית, או שנטל מתוכה - לקח בורקס או קוגל וכדומה - והוציא, העני חייב ובעל הבית פטור. כיון שבעל הבית לא עשה לא עקירה ולא הנחה, הוא פטור ומותר לו לעשות כן, אלו דברי הגמרא (ג:). מקשים התוספות (שם ד"ה בבא דרישא): והלא הוא עובר משום לפני עור לא תתן מכשול, ומדוע בעל הבית מותר לו לתת? מצד לפני עיוור אסור! ומתריצים: ויש לומר שמדובר בנכרי¹¹ וגם החפץ של נכרי. ובדברי התוספות שם מבואר שאפילו

אות יא) סידר בזמנו נוסח קצר של ברכת המזון לנשים, ומרן זצ"ל (בהליכות עולם ח"ב פרשת חוקת אות ח) יצא נגד הנוסח הזה, הם חייבות או לא חייבות?... גם במרוקו היו נשים שפטרו עצמן מקריאת מגילה בבוקר, כי היו עסוקות במשלוח מנות. בתפלה וברכות ומגילה מזוללות, ועל לולב וסוכה שהם פטורות מקפידות לברך, למרות שלדעת הרמב"ם (פ"ג מה' ציצית ה"ט, ופ"ו מה' סוכה ה"ג) ומרן השלחן ערוך (סי' יז סעיף ב וסי' תקפט סעיף ו) זו ברכה לבטלה, 'מדקדקים באיבה ומזוללים בקריאת שמע', זה נקרא מנהג? מנהג צריך להיות מושב על פי דברי הפוסקים שהסכימו איתו גדולי הדור.

9 הרבה נפקא מינה אם צום דחוי הוא תשלומין או שהוא עיקר הצום, יש בזה כעין סתירה בשלחן ערוך, א"ה נרחיב על כך בשיעורים הבאים, ולמעשה תמיד תופסים לקולא, כי זה דבר דרבנן.

10 פעם עברתי ברכב ברחוב קינג ג'ורג' בירושלים, וראיתי שר משרי הממשלה שלנו תופס פלאפל ונוגס באמצע הרחוב, אמרתי: זה פסול לעדות! אם היה לוועד רק מסייג אפשר להקל... אבל ממש אכל, והוא שר לכאורה "מכובד", איזה מכובד איזה בטיח...

11 ונתנים צדקה לעני נכרי, כמו שכתוב שמפרנסים עניי נכרים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום (גיטין

אם הישראל יכול לטילו לבד, יש איסור מסייע מדרבנן על כל פנים. התוספות שינים שם מביאים תירוץ אחר, שכוונת הגמרא לומר שלענין איסור שבת פטור ומותר, אבל להלכה אסור מצד איסור לפני עיוור, ומה שהגמרא אמרה מותר, כי הגמרא עוסקת בהלכות שבת ולא ביורה דעה¹². נמצא שיש איסור דרבנן לסייע בעבירה, גם כשיכול לטול האיסור לבד. אדם שבא לקנות דבר מאכל ביום הצום, ויכול להשיג במקום אחר, יהיה על כל פנים איסור מדרבנן. ובאופן שיש לשער שיאכל לאחר הצום, יותר קל.

יכול להשיג מיהודי אחר

יא. המשנה למלך (בפרק ד' מהלכות מלוה ולוה ה"ב) כתב, מה שאמרו שאם יכול להגיע לאיסור לבדו אין איסור לפני עור דאורייתא אלא איסור מסייע מדרבנן, זה מדובר שיכול להשיג מגוי, אבל אם יכול להשיג מיהודי אחר, כיון שלכל יהודי אסור לתת לו, לא נחשב שיש לו דרך אחרת להשיג את האיסור. גם החיד"א (בברכי"ה ח"מ סימן ט סק"ג, ובספרו יעיר און מערכת ל אות יג) ועוד הסכימו עם המשנה למלך. אבל הגאון רבי שלמה קלוגר (בשו"ת טוב טעם ודעת תליתאה ח"ב סימן לא) ועוד חלקו על זה, שהרי סוף סוף יכול להשיג במקום אחר, ולא איכפת לי אם מיהודי או מגוי.

נייר שומר שבת

יב. יש בזה נפקא מינה למעשה, היום אדם רוצה להוציא ספר עד תשעה באב, וקונה נייר להדפיס את הספר, אבל לא מצא נייר מהודר שמויצר במפעל שומר שבת, ורוצה לקנות ממפעל שעובדים גם בשבת, יש כאלו לצערנו הרב, ויש גם מפעלים של סוכר ומלט¹³, והשאלה אם מותר לקנות מהם. בספרי החזון איש וגם בספרים של הסטייפלר כתבו בדף הראשון שהספר נדפס על נייר שאין בו חשש חילול שבת, אך בספרי מרן זצ"ל ובילקוט יוסף אין את השורה הזאת, במה נחלקו ביניהם? המפעל עובד כל השבוע, וכשאני קונה שקית מלט לשפץ, או שקית סוכר, או דפים, מסתמא זה נעשה ברוב הימים, "כל דפריש מרובא פריש" (ובחי"ע עג). אמנם לוקח כמה ימים לייצר את הנייר, אבל רוב הנייר מיוצר וראוי כבר בימי החול. אלא שיש אומרים שכיון שהספק מתעורר אצל בעל המפעל שהוא יהודי, וזה נחשב כל קבוע כמחצה על מחצה דמי ואסור, כך דעת הדברי חיים ממצאנא (ח"ב חיו"ד סי' נג) והחזון איש (יו"ד סי' לו אות ג' ד"ה הוה). ואם כן לכאורה צריך לאסור? אבל הרב ביביע אומר ח"ו (חיו"ד סי' כד) הביא שיש חולקים על דעתם, ואיסור הנאה ממעשה שבת הוא מדרבנן, כמו שדרשו (בבא קמא עא.) ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם, היא קודש ואין מעשיה קודש, ואומרים ספק דרבנן לקולא. אמנם דעת הרב פראנק בהר צבי (ח"א סי' קפג) שאיסור מעשה שבת הוא המור כעין דאורייתא, מדבר שם לגבי חשמל בשבת ומחמיר בזה מאוד. אולי רצה להחמיר בזה מצד ההנהגה שידעו לא לחלל שבת במפעלים, אין הכי נמי, מי שיכול יחמיר.

ממה שלא כתב

יג. מרן זצ"ל לא כתב בספריו נדפס על נייר שאין בו חשש חילול שבת ולומדים הלכה ממה שהרב לא כתב... כאמור, או מצד כל דפריש, או אפילו תאמר שזה קבוע כמחצה כל מחצה, ואומרים ספק דרבנן לקולא. פעם אחד הציע למרן להדפיס על נייר שאין

סא רמב"ם פ"ז ממנות עניים ה"ז, ופ"ו מע"ז ה"ה, ש"ע יו"ד סי' קנא סעי' ב).
12 יש בזה נפקא מינה לגבי דין ג'ט בר נ"ט דהיתרא, תראו איך התורה שלנו מתרחבת! בגמרא (חולין קיא:) איתמר, דגים שעלו בקערה בשירת, רב אמר אסור לאכלם בכותח חלבי, ושמואל אמר מותר לאכלם בכותח, רב אמר אסור - נותן טעם הוא, ושמואל אמר מותר - נותן טעם בר נ"ט הוא, כי הבשר נתן טעם בקדרה והקדרה בדגים. והלא אסור לאכול דגים עם בשר, כדברי הגמרא בפסחים (עו): הריא בנייתא דאיטווא בהדי בישורא אסרה רבא מפריקיא למיליה בכותחא, מר בר רב אשי אמר: אפילו במילחא נמי אסורה, משום דקשיא לריחא ולדבר אחר. ואם כן איך מותר לאכול דגים שעלו בקערה בשירת? ויתרין ה"ו (סי' צה סק"ג) שלעולם אסור מצד סכנה, אבל הגמרא בחולין דיברה מצד הלכות בשר וחלב. הפלא שהרמב"ם (פ"ט ממאכלות אסורות ה"ג) וכן מרן השלחן ערוך (יו"ד סי' צה סעי' א) פסקו את דברי הגמרא להלכה, דגים שנתבשרו או שנצלו בקדרה של בשר רחוקין יפה, שאין שום שומן דבוק בה, מותר לאכלם בכותח, משום דהוי נותן טעם בר נותן טעם דהיתרא. על דברי הגמרא יתכן לומר שלא נסקה באיסור מסייע, אבל קשה לומר כך גם בדברי הפוסקים שכתבו הלכה למעשה. לכן צריך לומר שכל האיסור של דגים ובשר יחד זה כאשר שניהם ענין, אבל לא נאסר לבשל דגים בקדרה שיש בה רק טעם של בשר. לא שמענו שמייחדים סיר לדג וסיר לבשר, מנקים את הסיר טוב שלא ישארו בו חתיכות בשר, ואפילו הסירי בן זימו מותר לבשל בו דגים.
ספירתו פעם סיפור שהייתי עד אליו, לפני כארבעים שנה הייתי עם מרן זצ"ל בניו יורק והתארחנו באיוו דירה בעיר דיל, אשתו של אברך בישלה לנו את האוכל, יום אחד ראיתי בתנוו שהדגים והבשר באותו תא, להשתי למרן באוון שעשו את הדגים והבשר ביחד, והוא לא אכל, למרות שהיה מקום לצדד להתייר, כי אם התבשרים לא נגנו אחד בשני נחלקו רב ולוי (פסחים עו): אם ריחא מילתא, ומהדין אפשר להקל בדביעבד, אבל חמירא סכנתא מאיסורא, אכל רק סלטים. אותה אשה טרחה והכינה מאכלים והרגישה שמרן לא אכל, ישבה במטבח ובכתה, הבינה שהפסידה את ברכתו של הרב. באתי ואמרת לי לרב, העלובה הזאת יושבת בוכה, איפה היא? הרב נכנס למטבח, הניח ידיו מעל ראשה מרחוק, ובירך מכל ליבו. אחרי כמה שנים היינו בברוקלין ב"אושן פרקו" והתפללנו בשערי ציון, אחרי מוסף יצאנו מהתפלח, הרב בצעירותו היה הולך מהר, ותפארום רץ אחריו אברך עם ילד קטן, רץ ורץ ומזו לי לעצור את הרב, הוא לא יכול להרים את הילד ולרוץ, זה רשות הרבים. אמרת: באה, מישהו רץ אחריו, מרן עצר והאברך הגיע ואמר: כבוד הרב, תן לילד ברכה, הוא בזכותך! חייתי מעל עשר שנים ולא היה לי ילדים, כבודו ריחם על אשתי ובירך אותה, שנה לאחר מכן ב"ה בן בא לנו! תמיד כשאני מדבר על בשר ודגים אני נזכר בסיפור הזה.

13 הם צריכים להפסיק את המכונות ואפילו יפסידו כל הון שעולם אסור לחלל שבת.

בו חשש חילול שבת, הרב התעניין, אבל ראה שרוצים כסף פי שנים, אמר: אני רוצה למכור את הספרים שלי בזול. מה המטרה של הרב שהוציא ספרים, ביזנס? הוציא כדי לזכות את הרבים, שישבו וילמדו הלכה ומוסר, לפני שנים מרן היה אומר לנו להוציא את הספרים כמעט במחיר הקרן, מה שאפשר. אבל אם הנייר עולה כמעט פי שנים, יש לסמוך על עיקר הדין.

אם 'הדרך' לא יקנו...

יד. כאשר אני קונה נייר ממפעל שאינו שומר שבת, לכאורה אני מסייע ביד עוברי עבירה. אבל מאידך אם אני לא אקנה מישהו אחר יקנה, אם לא יקנו עיתון "הדרך" יקנו ידיעות או מעריב... הבאנו לעיל (אות יא) מחלוקת בזה מערכה לקראת מערכה, יש בזה גם אריכות בשדי חמד (מערכת ו' כלל כו אות ט), ולמסקנא הולכים להקל.

ספק אם יעבור איסור

טו. אם בא אדם לחנות לקנות סכין גילוח, מי חותך נייר עם סכין גילוח?... ומכל מקום משמע מדברי התוספות (ע"ז ו' ד"ה מנין) שכל שיש ספק אם יעשה איסור או לא, אין בזה לפני עיוור. וכן משמע מהתרומת הדשן (סי' רצט).

איסור מסייע בישראל מומר

טז. יש לצרף גם את סברת הש"ך (יו"ד סי' קנא סק"ו) שבישראל מומר אין איסור מסייע. וכל שכן כשהאיסור מדרבנן. ישראל מומר זה ישראל שעזב את התורה והוא אפיקורוס, נהיה רפורמי, קונסרבטיבי, משכיל, ציוני חילוני. והנודע ביהודה בדגול מרבבה (שם) מחזק את דברי הש"ך. אמנם רוב האחרונים חולקים על הש"ך וסוברים שיש איסור לפני עיוור גם בישראל מומר, ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא (סנהדרין מד.). הסברא של הש"ך מועילה להלכה רק כדי לצרף אותה לסניף, אבל קשה מאוד לסמוך על סברא זו שהיא כמעט יחידאה. היום בומננו מקלים בכמה דברים וסומכים על הש"ך בפרש כשיש ספק אם יעשה איסור בסיוע שלנו, ואומרים ספק ספיקא, שמא קונה אוכל בצום לאשתו המעוברת וכדומה, ושמא כהש"ך שאין איסור מסייע בישראל מומר.

מוכר או מקנה

יז. יהודי מביא חשמלאי לתקן לו את הקצר בחשמל, או טכנאי לתקן את המכונת כביסה, במקום שינזק בנפשות שיהיה חולה ח"ו, הפסיד קצת ממון, הוא צריך לשמוח!... בא הטכנאי ועובד קשה ומוזיע 'כחום היום', רומז לבעל הבית יש קצר - אין מזוג, תביא לי מים, איך אביא לך, אתה מברך? יש בעלי תשובה נהי צדיקים יותר מהרבנים... אכזר, עבד כל כך קשה ואתה לא מביא לי משהו לשתות?... זה יכול לגרום לו חס ושולם לשנוא את התורה ואת שומרי התורה¹⁴, מצד שני איך אפשר להביא לו אם הוא לא מברך? או אדם שעושה חתונה לבנו, אצלנו הספרדים יש הרבה מסורתיים במשפחה - לא רחוקים לגמרי - שמוזמנים לאירוע¹⁵, אולי אפילו אבא שלו או דודים שלו, ויש בעיה שלכאורה בעל השמחה מביא להם אוכל וגורם להם לאכול בלי נטילה ובלי ברכות. יש אומרים שכשמשלם דמי קדימה לקייטרינג יתנה שהוא מקנה את האוכל לכל האורחים. הריטב"א (גיטין סא.) כותב חידוש, שאם הקונה שילם אין איסור מסייע, ולפי זה גם אם הקנה להם אין איסור מסייע. אמנם מהראשונים שלא חילקו משמע לא כך, אבל מצרפים את סברת הריטב"א.

עדיף מכשול קטן

יח. עוד סברא חשובה כתב הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך (ח"א סי' לה), שאם לא תתן מים לפועל, הוא ישנא אותך יותר וגם את הדת, ויהיה מכשול יותר גרוע ממה שתיביא לו מים ולא יברך, כי ככה יש עוד סיכוי שיחזור בתשובה ויתקרב לדת. מאותו טעם אפשר להזמין את אותם קרובים לחתונה.

שומע ומשמיע

יט. אפשר למצוא גם פתרונות, ישתה מים אם הוא צמא, וסודה - מים קופצים - אפילו אם הוא לא צמא אם נתנה, ויאמר לפועל אני מכוין עליך ותצא ידי חובה ואחר כך

14 לא די בהסתה שעושה התקשורת לצערנו הרב, הסתה נוראה בדברי שקר. אמרו שמועצת הרבנות הראשית לישראל מביאים על השלחן כיבוד בהכשר בד"ץ העדה החרדית, כי הרבנות בעצמה לא סומכת על הכשר הרבנות. זה שקר וכזב! מביאים הכשר שלנו בעוגות ובשתייה! רק בבשר מחמירים הכי טוב שיש. עם הסתה ושקרים כאלו, מה יעשה הנער ולא יחטא?!

15 מה זה מסורתי? עושה קידוש ואחר כך נוסע לים... זה התורה שלנו? יש לנו הלכות! אבל יש כאלו לצערנו הרב. בחוגים אחרים יש רחוקים לגמרי שלא מגיעים לשמחות, ולא יושבים עליהם שבעה...

תשתה, וגם באירוע יאמר ברמקול: כולם לכון לצאת ידי חובה בברכת המוציא שאני מברך, אפילו עונים ברוך הוא וברוך שמו, לא מעכב בדיעבד. ויברך להם ברכת המזון בשעה עשר או עשר וחצי - אם היה פקק בגלל הפגנה באחת עשרה וחצי... - לפני שיצאו, ואחר כך ימשיכו את הריקודים, וכך יזכה אותם.

תינוקות שנשבו

כ. בכלל, כל היחס היום לחילוניים יש בו הרבה עיקולי ופשוטי, יש בהם מחללי שבת ואוכלי טריפות, זה לא סוד, האם להתייחס אליהם כמו אפיקורסים שמורידים ולא מעלים (עבודה זרה כו:)? הם רואים דתיים, הלא האדם הוא בחירי ויכול לבחור בטוב ולפרוש מהרע, כמו שכתב הרמב"ם (פ"ה מהל' תשובה ה"ב), איך אתה לא בוחר בטוב? איך אתה לא מתעניין? תשאל את הרב זמיר כהן מה זה הדת, הוא יסביר לך! מי שגדל בכפר ערבי ולא ידע מה זה יהודיים, או שראה יהודיים ושנא אותם, זה תינוק שנשבה לבין הגוים, אבל חילוני לכאורה הוא כאפיקורוס! ובאמת כך פסק הרב ואזנר ע"ה (בשו"ת שבת הלוי חלק ב סימן קעב, וח"ט סימן קצח) שהחילונים של ימינו הם כאפיקורסים. לדעתו יצא דבר מבהיל, מי שרואה בשבת תאונת דרכים, וחילוני נפל ומאבד דם, ניהי לו, בלאו הכי הוא מחלל שבת, אוכל טריפות, חזיר, עובר על עריות, "ובאבוד רשעים רנה" (משלי י, י). אני מדגיש שהלכה לא כך, חס ושלום! להלכה הם נקראים תינוק שנשבו בין הגוים, כמו שפסק החזון איש (יו"ד סי' ב אות כח), כי סוף סוף התחנכו בבתי ספר חילוניים, המורים שלהם חילוניים, "שריך סוררים" - שרי הממשלה וראשי המדינה יש בהם מחללי שבת גמורים, מה יעשה הנער ולא יחטא?! יש מאות אלפי ילדים שמסכנים לא יודעים אפילו פסוק שמע ישראל! נישבו לחינוך החילוני.

מחללי שבת בבית כנסת

כא. אם לחילוני יש בר מצוה ובא לבית כנסת, וכי אפשר שלא תעלה אותו לתורה? הגיע חילוני לבית הכנסת להשלים מנין האם תעשה חזרה או תוציא ספר תורה? הוא שם כיפה מנייר על הראש... וספק גדול אם נחשב תינוק שנשבה בין הגוים. לכן במקרה כזה תעשה קדושה, לא חזרה, ותאמר חצי קדיש, ואם אין עשרה אנשים יראי שמים שומרי שבת כהלכתה אין להוציא ספר תורה, כי ספר תורה זה חובת ציבור, והאמור הוא בציבור שומרי תצורה ומצוות, וכדי שלא תהיה מחלוקת יתחמק מזה ויאמר שיש איזו בעיה בספר תורה וצריך לתקן אותו. ואם יש עשרה שומרי שבת, ומוכרחים להעלות אותו כגון שהוא חתן

עו"ד מחלל שבת

כב. אדם נסע ברמזור אדום או נסע בלי חגורה ותפס אותו שוטר, הוא מסכן אברך ועשו לו קנס, אמרו לו יש עורך דין טוב שיודע לטפל בתיקים, הוא יוציא אותך זכאי, ישכנע את השופט וגם אותך עצמך שהיית בסדר... לצערנו העורך דין עובד גם בשבת, האם מותר להביא לו את התיק ביום שישי למרות שהמשפט ביום ראשון ויעבוד על התיק בשבת? אבל אולי יעבוד על התיק במוצאי שבת, עורכי דינים גדולים או דינים חשובים עוברים בדרך לבית הדין על התיק וכבר מספיק להם להבין כמה מדובר. יש כאן כמה ספקות, שמא בכלל יטפל בשבת, ושמא מותר לתת איסור לישראל מומר, לכן מהדין מותר לתת תיק כזה לעורך דין חילוני.

לכתוב פרטים בבית חולים

כג. מי שמגיע לבית חולים בשבת, והוא או בנו חולה שיש בו סכנה, קיבל התקף לב וכדומה, אם מטפלים בו בלי לכתוב פרטים לא יכתוב, זה לא פיקוח נפש, אבל אם מתעקשים ולא מסכימים לטפל יכול לכתוב, וטוב יותר שיאמר לגוי לכתוב, או יתן להם פיקדון כמו שעון יקר ויאמר להם שבמוצאי שבת יבוא למלאות פרטים, או יעמיד שני 'עדי מסירה' ויאמר בפניהם את הפרטים. אפילו שאומר ליהודי - לפקידה היהודיה - לכתוב, אבל מה יעשה? זה פיקוח נפש. כשבאים להוציא אותו מבית החולים, המאושפז נהיה בריא, בשביל מה יחתום? יאמר להם אני נשאר כאן, או שגוי יכתוב במחשב כדי שיצא מבית החולים לקיים מצוות עונג שבת...

16 לפני כשלושים שנה הייתי בשבת ברמת אביב ונתתי שם שיעורים, בבית כנסת אחד היו מאה וחמישים אנשים ואמר לי הרב שלהם שיש כאן בקושי מנין שומרי שבת, נורא ואיוס, ושאל אם יכול להעלות אותם לתורה. אמרתי לו שיכול להעלות אותם, אבל על כל פנים יפקיד בכל שבת להעלות שבעה אנשים שומרי שבת, בכל שבת אותם אנשים... כמה שמקרבים את אותם רחוקים אבל יש גבולות, שלא יהיה ברכת לבטלה של ברכות התורה וחזרת הש"ץ. אבל קדיש ניתן לומר גם כשיש ששה דתיים, לא שייך בזה איסור ברכה לבטלה.

באפשרותך להאזין בשידור חי לשיעורו השבועי של מרן הרשל"צ שליט"א מביהכנ"ס היזדים כל מוצ"ש ק. הרב המקדים בשעה 21:30, שיעורו של הרשל"צ בשעה 22:00 וכן ניתן לשמוע גם שיעורים קודמים בקו הליכות "בית מרן" *5293 *שלוחה 2

השבוע זכות השיעור "בית מרן" מוקדש:

אפרת בת מרגלית
רפואה שלימה והצלחה בכל

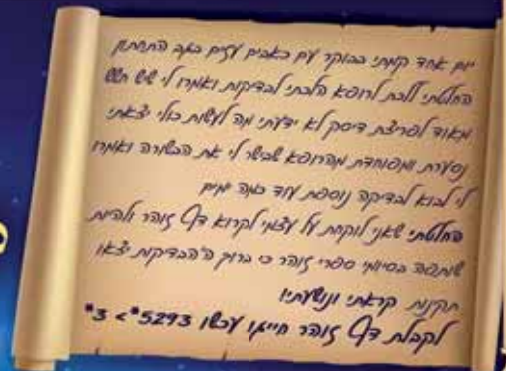
לילך בת מרגלית
לרפואה שלימה

לכל המעונין להתברך מפי קודשו של מורינו ורבינו הראש"ל שליט"א בשידור חי בשיעורו השבועי להצלחה לרפוא"ש או לעוליו נשמת יקירכם חייגו: *5290 ניתן לשמוע את השיעור של הראש"ל שליט"א גם בתדרים החדשים של 'בית מרן' 90.8fm, 92.5 fm, 100.7 fm ובקול חי 93.00fm, 92.8fm

סיום הזוהר בפעם השנייה!!!

ממשיכים במיזם הענק לסיומי ספרי הזוהר

קח על עצמך דף אחד והייה שותף בסיום הזוהר
> חייג עכשיו *5293 *שלוחה 3 <

העלון להצלחתם של: שולמית בת סברסה - כל הישועות, שמאל חיים בן דבורה - בצלחה בכל, עדנה בת רינה - זרע קודש בר קיימא, דוד בן דונה - רפואה שלמה, חגית בת נחמה - זיווג הגון, טובה בת שרה - רפואה שלמה, תהילה בת נחמה - זיווג הגון, אודל בת שרה יהודית - רפואה שלמה, אסף בן גלדי - כל הישועות, ענואל בן רחל - בריאות הנפש והגוף.

"לכה אינעצך אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים" (כד יד).

אומר רש"י: "לכה אינעצך" מה לך לעשות. ומה היא העצה, אלהיהם של אלו שונא זימה הוא וכו'. ויעץ לו איך להכשיל את ישראל עם בנות מואב. וצריך ביאור, איך משמע מלשון הפסוק שרצה להכשילם בבנות מואב?

ופירש בספר זוהר תורה (פרשת יתרו): 'דועה ההלכה שישאר שנושא גויה הילד הולך אחרי אמו והרי הוא גוי, וגם בלעם ידע הלכה זו, ורצה לערב את ישראל עם הגויים, להחטיא אותם עם בנות מואב שיהיו ילדיהם גויים. וזה אמר בלעם לבלק: "לכה אינעצך אשר יעשה העם הזה לעמך" - אתן לך עצה איך תהפוך את בני העם הזה להיות לעמך, שילדיהם יהיו גויים כמותך.

והמשיך ואמר "באחרית הימים", לרמוז כי בעונות הרבים בדורות אלו של אחרית הימים מתקיים דבר זה, שיש רבים מעם ישראל שנכשלים בנישואי תערובת רח"ל. וכנגד זה עלינו להתחזק בכל הגדרים והסייגים שגזרו רבותינו ז"ל להרחיק את ישראל מאומות העולם, להקפיד על מגע הגוי בין ועל בישולי גויים, להבדל מהגוים וטומאתם, וע"ז זה נזכה לקרבת ה', כמו שנאמר (ויקרא כ טו) "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי", ונזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

להשיג את ספרי הרב שליט"א בטל' 054-8463097 דוד

"וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה אשר על הנהר ארץ בני עמו לקרא לו לאמר הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ והוא ישב ממולי" (כב ה).

לכאורה קשה, מדוע הוצרך בלק לומר "הנה עם יצא ממצרים", הלא כל העולם כבר ידע שישארל יצאו ממצרים?

ופירש אור החיים הקדוש ע"פ דברי רבותינו ז"ל במכילתא (יתרו מס' דעמלק א) ששום עבד לא היה יכול לברוח ממצרים, וכמו שכתב רש"י בפרשת יתרו (שמות ט) שעד יציאת מצרים לא היה עבד יכול לברוח משם, שהיתה הארץ מסוגרת. ובזוהר הקדוש (ח"ב לו:) מבואר שהיו להם כשפים מיוחדים שסגרו את מצרים, ולכן היו בטוחים שישארל לא יוכלו לצאת משם לעולם.

ומי עשה את כל הכשפים הללו? היה זה בלעם שהיה מכשף גדול, והוא זה שיעץ לפרעה לשעבד את ישראל במצרים, כמו שאומרת הגמרא (סוטה יא.) ששלשה היו באותה עצה של "הבה נתחכמה לו", בלעם יתרו ואיוב, ובלעם הוא זה שיעץ לשעבד אותם. וזו היתה עצתו, שעשה כשפים שישארל לא יוכלו לברוח ממצרים, קשר אותם בשלשלאן דפרזלא, והבטיח לפרעה שישארל לא יוכלו לצאת משם לעולם.

וכשהגיע זמן יציאת מצרים יצא הקב"ה בעצמו לגאול את ישראל, וכמו שאנו אומרים בהגדה של פסח: "אני ולא מלאך, אני ולא שרף, אני הוא ולא אחר", כיון שהכשפים היו חזקים כל כך, והיה צריך לשבור אותם ולבטלם, והקב"ה יצא בכבודו ובעצמו לבטל את כל הכשפים ולהוציא את ישראל ממצרים.

והנה בלעם היה נחשב המכשף הגדול ביותר, ועד יציאת מצרים אף אחד לא יכל לעמוד כנגדו, אבל ברגע שישארל יצאו ממצרים נגלה לעין כל שגם הוא מוגבל בכח הטומאה שלו, שהכשפים שלו לא עמדו כנגד עם ישראל. וזה מה שאמר לו בלק "הנה עם יצא ממצרים" - אתה אמרת שלעולם לא יוכלו לצאת, והנה יצאו ממצרים.

נמצא כי גם בלק ששכר את בלעם לקלל את ישראל, לא האמין בו בכל ליבו, ואפילו לעג לו ברמו, ובכל זאת מן הספק הזמין אותו לקלל את ישראל שמא תהיה בו תועלת, ולכן אמר לו (להלן כב ו) "ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה כי עצום הוא ממני אולי אוכל נכה בו ואגרשנו מן הארץ" - לא בטוח שהקללת שלך יועילו, אבל "אולי אוכל".

אם היובשים רוצים לעשות טיפול לזרועות יקבצו עשרת אינשים כשרים ויעשו תיקון לנפטר זה מועיל לו מאוד מאוד" (בשם רבי יהודה זקן זצ"ל)

השבוע יערכו אברכי "כולל בית מרן" תיקון נפטרים, לימוד משניות וסיומי מסכת לעילוי נשמתו של:

דניאל בן נעמי

גם אתם יטולים לשמח את נשמת יקורכם! למסירת שמות יקורכם התקשרו:

*5290

כתב ע"י הרח"ג רבי משה והב שליט"א
רב מחלפות ישראל ומנהל מחלקת הכשרות והמזון בתורה

בעקבות רבותינו הדליקו נר

לילוי נשמת הנפטר

דרך אלכסנדריה שבמצרים וגם שם הם עברו תלאות רבות עקב זה שלא היתה הסכמה מצד השלטונות לאשר אישור כניסה לארץ ישראל אך לאחר קשיים רבים הצליח רבנו להיכנס לארץ ישראל אך גם כאן בארץ הקודש היה קשיים רבים אם זה מצד הערבים שהערימו קשיים ואם זה מצד מגפה גדולה של חולי שהפילה חללים רבים, עקב כך נאלץ רבנו לנדוד עם בני משפחתו לעיר טבריה ומשם לנדוד לעיר עכו.

כששהה רבנו בעיר עכו הודיעו לו שלפי בקשת רבי חיים אבולעפיה זצוק"ל עליו לחזור בחזרה לעיר טבריה ולהקים שם ישיבה אך עקב אי אלו קשיים גם זה לא צלח ורבנו עבר לירושלים עיה"ק ושם הקים את ישיבת "כנסת ישראל" שבה למדו למדנים וצדיקים גדולים ביניהם רבי יוסף חיים דוד אזולאי זיע"א (הקרוי החיד"א הקדוש).

לקראת חג השבועות של שנת ה'תק"ג החל רבנו לדבר עם תלמידיו על הגאולה המתקרבת וכן יש להתכונן למשיח צדקנו אך לאחר כמה שבועות חלה רבנו והשאיר צוואה לתלמידיו איך להמשיך את סדרי הישיבה.

רבנו נתבקש לישיבה של מעלה במוצאי שבת קודש בתאריך ט"ו בתמוז ה'תק"ג (1743 למנינים) והוא בן 47 שנים בפטירתו.

רבנו נטמן בהר הזיתים שבירושלים עיה"ק ועל מצבתו חרט תלמידו החיד"א הקדוש בין השאר את המילים "שיחה קלה שלו אלוקים חשבה לטובה", "והארץ האירה מכבודו כאשר האירו שבעת הנרות וזויה והדרה וכבוד ה' מלא", "הלוא הוא המקובל האלוקי חסידא קדישא כמוהר"ר חיים איבן עטר ז"ל נתבקש לישיבה של מעלה יום ט"ו לחודש תמוז להינות מזוי השכינה".

רבנו חיים בן עטר זיע"א - האור החיים הקדוש'
יום חמישי הבא יחול יום הילולת רבנו חיים בן עטר זיע"א הנודע בכינויו "האור החיים הקדוש".

רבנו נולד בשנת ה'תנ"ו (1696 למנינים) בעיר סלא שבמרוקו לאביו רבי משה בן עטר זצוק"ל שהיה ידוע כדרשן וידען גדול בהלכה ובאגדה שורשי המשפחה היו מספרד וממגורשיה ולאחר שגורשו מספרד עברו לעיר סלא שמרוקו (המקור

למשפחת בן עטר הוא בושם)

בגיל 8 החל רבנו ללמוד תורה מפי סבו רבי חיים (שעל שמו רבנו קרוי) עקב מצב ביטחוני מעורער ששרר במדינת סלא נאלצו משפחתו של רבנו לעבור לעיר מנקס שבמרוקו ששם שרר יותר שקט ליהודים שם שהו כמה שנים ולאחר מכן חזרו לעיר סלא ושם נישא רבנו לבתו של העסקן העשיר רבי משה בן עטר ז"ל.

לאחר נישואיו הקים רבנו ישיבה שבו למדו תלמידים רבים עד שרבנו עזב את העיר ואז נסגרה הישיבה רבנו היה ידוע כדרשן גדול והיה נוהג לשאת בבית הכנסת בעיר סלא בכל יום שתי דרשות יומיות.

כ"כ שימש רבנו כגבאי צדקה וטרח רבות אצל עשירי העיר שיתרמו למען יתומים ואלמנות רבנו עבר תלאות רבות אם זה בפרנסה ואם זה בבעיות בטחוניות כתוצאה משנאה ליהודים מצד השלטונות.

בחודש אב בשנת (1741 למנינים) יצא רבנו עם משפחתו ותלמידיו לעלות לארץ ישראל

ההנחה עצמה היא שייכת למוסד ולא לעובד.

שאלה: אדם שהשכיר רכב לחברו ותיאם עמו שעד השעה ארבע בצהריים יחזיר לו את הרכב היות ויש לו פגישה דחופה, ואותו השוכר לא הגיע בזמן ולכן המשכיר נסע במוניות גם בהלך וגם בחזור, ובעל הרכב טוען שהשוכר ישלם את הכסף הזה, שהרי מחמתו בזבז את אותו הכסף על המוניות האם הוא צודק בטענתו?

תשובה: לכאורה נראה לומר שודאי השוכר יצטרך לשלם למשכיר שהרי הוא הזהיר אותו על כך שלא יאחר. אבל כתב השו"ע בסי' ת"כ סעי' י"א בזה"ל "הַקְנִיָּסוּ בְּחֶדְרֵי וְסֵגְרֵי הַדָּלָת עֲלֵיו וּבִטְלוּ כִּמְלֶאכֶתוֹ, אִינוּ נוֹתְנִין לוֹ אֶלָּא שְׂבֵת בְּלֶבֶד. אֲבָל אִם הָיָה כְּבָר בְּחֶדְרֵי וְסֵגְרֵי עֲלֵיו מְלֶאכֶת, הָיוּ גְרָמָא בְּנִזְקֵין וּפְטוּר מִדִּינֵי אֲדָמָה" עכ"ל. וטעמו של מרן שפסק שפטור משום דברי הגמרא במס' בב"ק דף נ"ה שגרמא בניזקין פטור.

לפי"ו בנדון דידן אע"פ שהמשכיר הזהיר את השוכר אבל כיון שיש פה דין של גרמא שפטור מדיני אדם, ומ"מ אע"פ שפטור מדיני אדם חייב בדיני שמים שחייב לפייסו עד שימחלו לו ואם לא יעשה כן ידונו אותו על כך בשמים.

להלכה: פטור השוכר מלשלם למשכיר את אותו הכסף, ודיברנו בזה עם הרה"ג רבי שלמה עמר שליט"א (חתנו של רבי יעקב שיכני שליט"א) והסכים עמנו בזה.

שאלה: אדם שיש לחברו חנות 'טמבור' של מוצרי חשמל וכד' ואותו חבר עושה לו הנחות במצרכים שקונה עבורו, ואותו האיש עובד במוסד שביקשו ממנו שיקנה להם מוצרי חשמל עבורם, והשאלות שנשאלות הם שתיים: א' האם מותר לאותו עובד לקנות את מוצרי החשמל מחברו וחברו יעשה לו הנחה שהרי לכאורה חברו עושה לו הנחה דווקא כשקונה לעצמו ולא כשקונה לאחרים. ב' האם העובד יכול לקחת לעצמו את אותו הכסף של ההנחה או דילמא שצריך להחזיר את הכסף לאותו מוסד שעובד בו?

תשובה: לשאלה הראשונה: היה נראה לכאורה לומר שיהיה אסור לעשות כן שהרי כל מה שחברו עושה לו הנחה זה דווקא כשקונה את המוצר לעצמו אבל באופן שקונה בשביל אחרים חברו לא יעשה לו הנחה, אבל יש צד לומר שכן יהיה מותר לעשות כן, שהרי ברגע שחברו עושה הנחה אז העובד מרוויח מזה אישית שיגידו עליו שהוא עובד טוב שיודע לקנות בזול וכד' אז זה כאילו עושה הנחה לו אישית. ולשאלה השנייה: בענין למי הולך כסף ההנחה נראה לומר שיהיה שייך לו רווח הכסף שהרי לולא אותו השליח לא היה רווח, לכן ההנחה שייכת לו, אבל דברנו בזה עם הגאון הגדול רבי ברוך שרגא שליט"א ראב"ד ירושלים ופסק שכל הרווח ילך למוסד שהרי זה חלק מתפקידו להביא מוצרים בזול כיון שהוא ממונה על כך.

להלכה: מותר לאותו האיש לקנות את החפץ מחברו ואפי' שלא קונה בשבילו ולגבי

אקטואליה בהלכה

הרב אברהם דניאל שליט"א
רב כנסת הליכות "בית מרן"

מים ועיני עוד ב'ילקוט יוסף' ברכות.

להלכה: לכתחילה עדיף שהאישה תגיש את הגלידה לאחר ברכת המזון לצאת ידי חובת כל ספק, ואין לחוש בזה לגורם לברכה שאינה צריכה משום שאין דין של ברכה שאינה צריכה חל במקום ספק, ואם בכל זאת הגישה בתוך הסעודה הדין שאין לברך עליה ואין הבדל בין גלידה חלבית לפרווה.

שאלה: אדם שבירך בביתו על שתייה חמה או על פיצוחים ורוצה לצאת לדרכו עם אותו דבר מאכל או משקה, האם צריך לברך שוב או שברכה ראשונה פוטרת אותו?

תשובה: כל דבר שאדם בירך עליו בביתו והיה בדעתו לצאת בחוץ ולהמשיך שם אינו צריך לברך שוב כיון שברכה ראשונה פוטרת אותו, ואף שכתב מרן השו"ע (סימן קע"ח סעיף א') שצריך לברך אם היה בתוך הסעודה ועיני שם שיש פוסקים שאומרים שאף שהיה בדעתו, אינו כן משום שהרבה מהראשונים חולקים בזה ואוליגן כמותם. שכן ספק ברכות להקל. וכתב מרן מלכה בסיפרו הליכות עולם (חלק ב') שאין צריך לברך שוב.

להלכה: אדם שבירך בביתו על איזה מאכל או משקה ורוצה לצאת לחוץ להמשיך לאכול שם, אם היה בדעתו אינו צריך לברך שוב ברכה ראשונה, ואם לא היה בדעתו צריך לברך שוב, וברכה אחרונה יברך במקום שסיים שם.

שאלה: אישה שהיגשה גלידה בסוף הסעודה, האם צריכה לברך עליה. והאם יש הבדל בין גלידה חלבית לפרווה?

תשובה: כתב מרן השו"ע (סימן קע"ז סעיף א') דברים הבאים בתוך הסעודה, אם הם דברים הבאים מחמת הסעודה דהיינו דברים שהדרך לקבוע סעודה עליהם ללפת בהם את הפת כגון: בשר, דגים, וירקות, אין טעונים ברכה לא לפנייהם ולא אחריהם, מפני שברכת המוציא וברכת המזון פוטרת אותם ואם הם דברים הבאים שלא מחמת הסעודה דהיינו שאין דרך לקבוע סעודה עליהם כגון: תאנים וענבים וכל מיני פירות, צריכים ברכה לפנייהם ואנם צריכים ברכה אחריהם מפני שברכת המזון פוטרתם. ולדין הגלידה: נחלקו האחרונים האם גלידה היא משקה או שהיא כשאר המאכלים שבאים לקינוח, לכאורה מאחר שהיא באה לקינוח הסעודה דינה כדין פירות שטעונים ברכה לפנייהם, אלא שיש לדון בזה אם גלידה נחשב משקה או מאכל שאם נחשב אותה משקה הרי שאין מברכים על משקה בתוך הסעודה ומה לי משקה קר מאוד ששותה אותו לאט לאט לבין גלידה, והנה השותה משקה בתוך הסעודה להעביי ולעכל המזון שבמעיו, ולאחר מכן שותה משקה קר והנאתו אף שאין משקה זה לעכל את המזון אינו מברך עליו כיון שאין מברכים על משקים בתוך הסעודה, ואם כן גם לענין הגלידה בתוך הסעודה אין לברך עליה מאחר שיש לה דין משקה ואף גלידה שיש בה תערובת חלב יש לה דין משקה ובפרט שהרוב

נקטרינה

פינת בריאות
אתם שואלים והמומחים עונים במייל:
betmaran1234@gmail.com

בנוסף לכל זה, הנקטרינה מתוקה מאוד אך לא מכילה כמויות רבה של קלוריות, שומנים או פחמימות. לאור זאת, מדובר על פרי נפלא שיכול להוות תחליף לקינוח או להוות נשנוש מתוק בין הארוחות.

צריכה של נקטרינה בתזונה היומיומית: אחד היתרונות החשובים של הנקטרינה הוא שקל מאוד לשאת אותה לעבודה, לבית הספר או לנ. ניתן לאכול אותה כפי שאוכלים תפוח אך ניתן גם לשלב אותה במגוון רחב ביותר של מנות שונות. בין היתר ניתן לשלב אותה בסלט פירות או בסלט ירקות לתוספת מתיקות, להכין ממנה ריבות או קונפיטורות וכדו'

נקטרינה - ערכים תזונתיים וסגולות רפואיות: לנקטרינה קליפה חלקה ומבריקה, המזכירה את השזיף, אך הפרי קטן יותר מגודלו של אפרסק וטעמו לרוב מתוק יותר מהאפרסק. כדאי לדעת כי נקטרינה מכילה כ-70 קלוריות לפרי בגודל ממוצע, כ-44 קלוריות ל-100 גרם. הנקטרינה עשירה בסוכרם תזונתיים, בוויטמין A ובפיגמנטים ממשפחת הקרטנוים. הפרי מהווה מקור מצוי גם לאשלגן, לוויטמין C, למגנזיום, לברזל ולחומצות שומן. יש בפרי גם ריכוז יחסית גבוה של ויטמינים ממשפחת B.

שימו לב! יש לבדוק את פרי זה מתולעים

מה היתרונות התזונתיים של הנקטרינה?
הנקטרינה היא פרי של עץ ממשפחת הוורדיים, זן המשתייך מבחינה בוטנית למין האפרסק. המקור של הנקטרינה הוא בסין וכבר לפני שנים רבות נהגו לגדל את הנקטרינה בסין לצורכי מאכל ונוי.

הנקטרינה מזכירה מאוד את האפרסק בטעמה, אך שונה ממנו במאפיין ייחודי אחד - בעוד שקליפת האפרסק מכוסה בפלומה דקה אך צפופה, הרי שהנקטרינה חלקה ומבריקה. בנוסף לכך, לרוב הנקטרינה קטנה יותר מהאפרסק ומתוקה ממנו. רבים חושבים בטעות כי נקטרינה היא הכלאה בין שזיף לאפרסק אך למעשה מוצאה של הנקטרינה מהאפרסק בלבד.

היתרונות הבריאותיים של הנקטרינה הנקטרינה מהווה מקור עשיר לקרוטן, המצוי גם בפירות וירקות אחרים כמו למשל במנגו, שסק וגזר. הקרוטן הוא נוגד חמצון רב עוצמה המסייע להגנה מפני הנזקים של הרדיקלים החופשיים ולפיכך מעב את תהליך ההזדקנות, מפחית את הסיכוי לחלות בסוגים שונים של גידולים סרטניים ועוד. בנוסף לכך, הפרי עשיר מאוד במים ולפיכך מסייע לאנשים שלא מרבים בשתייה במהלך הקיץ להגיע לתצרוכת הנוזלים המספקת.

ניסיונות מתמשכים בדור הגאולה

אמוראים אמרו על עידן המשיח "יית' ולא אחמיניה", כלומר אנחנו פוחדים לחיות באותם ימים! רבים תמהים: מהו פחדם הנורא של האמוראים הקדושים? מסביר הרמח"ל, שפחדם היה מחמת הניסיונות התקופים שיהיו אז. תוקף הניסיונות יהיה מחמת התמשכותם, ללא ראיית אור בקצה המנהרה, כמו שכתוב במשנה "בן מנוול אב, בת קמה באמה, כלה בחמותה, אויבי איש אנשי ביתו" וכו', כל הצרות שמנויות ב'עקבתא דמשיחא' שאינן צרות מתחלפות אלא מתמשכות, ומכך פחדו. אדם יכול לעמוד בניסיון, אפילו באסון טרגי, כאשר הסוף נראה. הוא יודע שמעתה עליו להתאושש, להתנחם ולהתחזק, אבל כאשר הייסורים, אפילו כשהם קטנים יותר, חוזרים ונשנים קשה ביותר לעמוד מולם.

בפרשת 'כי תבוא' כתוב "בבוקר תאמר מי יתן ערב, בערב תאמר מי יתן בוקר, מפחד לבבך אשר תפחד, וממראה עיניך אשר תראה", שזו קללה שעניינה פחד מתמשך, שלא נתן לאדם לראות קץ לסבלו, וזה קשה מכל.

הוא הדין בניסיונות. דורשת הגמרא על הפסוק "שקר החן והבל היופי", אישה יראת ה' היא תתהלל" - "שקר החן" זה יוסף הצדיק, 'הבל היופי' זה בועז, 'אישה יראת ה' היא תתהלל' - זה פלטי בן ליש". יוסף הצדיק התנסה באשת אדונו במשך כשנה. בועז התנסה עם רות בניסיון של לילה, ואילו פלטי בן ליש, שהיה נשוי למיכל בת שאול שנים רבות, תקע חרב בינו לבינה ולא נגע בה, מכיוון שידע שהיא ראויה לדוד

המלך. הוא הגדיל לעשות מכולם, מכיוון שניסיונו היה מתמשך יותר. כמו כן דורשת הגמרא "שקר החן" - זה דור המדבר, 'הבל היופי' - דורו של חזקיה, 'אישה יראת ה' היא תתהלל' - דורו של רבי יהודה בר-עילאי.

שימו לב! דור המדבר - דור דעה של מקבלי התורה, זהו "שקר החן"; דורו של חזקיה, שבו לא מצאו תינוק ותינוקת שאינם בקיאים בטומאה וטהרה, זהו "הבל היופי"; ואילו "אישה יראת ה' היא תתהלל" זהו דורו של רבי יהודה בר-עילאי, שהיו יושבים שישה בטלית אחת ועוסקים בתורה. כאשר יש ייסורים מתמשכים, כשיושבים שישה מחמת עוני בטלית אחת ועוסקים בתורה במשך שנים, זו עיקר המעלה, שלמרות הניסיונות הממושכים עסקו בתורה, ולהם ראוי השבח.

אנו למדים עד כמה עלינו לחזק את עצמנו בניסיונות המתמשכים, הבאים לגדלנו ולהכשירנו לקראת אור הגאולה. אנו היום בלב-בלב של המדורה שנקראת 'עקבתא דמשיחא', בתוך הניסיונות והייסורים המתמשכים. אשירנו מה טוב חלקנו, אם נשלים את חלקנו בסיום ה'פאזל' של תיקון העולם לקראת הגאולה. האבות הקדושים החלו ב'פאזל', כל דור השלים את חלקו, ועיני כולם נשואות אליו, לדור 'עקבתא דמשיחא', שנתמודד באהבה ובשמחה מול הניסיונות והייסורים המתמשכים, שהם השלמת כל התיקון שהחלו בו בכל הדורות הקודמים. לזכותנו יזקף הסיום כי הכל הולך אחר החיתום.

ניתן לשמוע כל יום 5 דקות של אמונה יומית *5293 שולחה 3

מיזבחה הרבים הרב הגאון רבי יגאל כהן שליט"א
וגם בשלוחה מיוחדת *5293 שולחה <13 בחיזוק יומי ושעורים מלאים

בחסדך בטחתי

למדנו שלושה דפי גמרא היום, ודאי שהרגשת ספוק תמלא את לבנו עד הרגע שבו מספר לנו החברותא שהיתה לו סיעתא דשמיא מיוחדת והספיק ללמד שבעה דפים. מיד מתגמדת בלבנו הזכות של שלושת הדפים שלמדנו, ובמקום שנצא ברקוד ובמחול על הזכות הנפלאה שזכה אותנו הקדוש ברוך הוא ללמד את תורתו, ואפלו מלה אחת שיש בה מעלות שאין לנו היכלת להבין, במקום זה איננו מספקים משלושה דפים שלמדנו.

ואם תשאלו - הרי כתוב בגמרא (ב"ב כ"א): "קנאת סופרים תרבה חכמה"? קנאה זו דורשת שמחה אמיתית בלב האדם על הצלחת חברו בתורה, ורוצן אמתי שגם אנו נוזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך, וחלילה לא לקנא ולרצות בירידת ערך חברו או לשנוא את החבר על הצלחתו יותר ממנו, מה שקורה בדרך כלל, ובודאי שלא יקנא בגלל הכבוד שמגיע לחברו בגלל גדלתו בתורה.

אם באמת רוצונך שהקנאה שלך תרבה לך חכמה, קדם כל עליך להודות לבורא יתברך על הצלחת חברך ולשמח בלבך שיהודי מצליח לשמח את השם יתברך ואפלו להתפלל עליו שימשיך להצליח במלאכת הקדש שלו. לאחר מכן תתפלל ותרצה שאף בחלקך תהיה הזכות של למוד תורה והפצתה לאחרים.

(מתוך הספר יגל ליבי - הרב יגאל כהן שליט"א)

קינאת סופרים

ואפילו אם זיכה אותנו הבורא יתברך להעביר שעורים לעם ישראל, יהנה עד שיראה רב אחר שממלא אולמות יותר ממנו או שנהנים מהרצאת חברו יותר משלו. ואם זיכה אותה ה' יתברך להוציא ספר, יהנה מהמצועה היקרה עד שיתברר לו שעדין לא הגיע לחצי מכמות מכירת הספרים של רב פלוני. אם רשמו את שמו במודעה למטה מחברו, לבו נחמץ בקרבו על הכבוד שנתנו לחברו יותר ממנו. מדה זו תלוה אותו עד יום המיתה, ואפלו בעולם העליון יקנא בחברו שזכה ללויה מכבדת יותר ממנו. אשה עשתה שפוף כללי בביתה וממהרת לקרא לחברותיה ולהראות להן את יופי המטבח, וכמה הוא מיחד במינו, והקרמיקה הבוהקת שהזמינה במיוחד מאיטליה עד שאחת מהחברות מספרת לכלם שאף היא שפצה לא מזמן וקנתה מטבח קצת יותר חדשני במחיר נמוך יותר, ואפלו מצאה יצור מיחד של קרמיקה שעולה בכמה דרגות על הקרמיקה של חברתה.

אתם בודאי מבינים שברגע זה נגמרה השמחה מהדברים שזכה אותה השם יתברך - "מה כל זה שוה לי, אם לחברתי יש יותר טוב?" - אומרת בלבה. "קנאת סופרים" כמו שכתבתי כבר, הקנאה לא פוסחת על לומדי התורה, ואם

חמישה חושים באדם - המשך

נפלאות הבריאה

המשך - חמישה חושים העניק הקב"ה לבני אדם:

חוש השמיעה: גלי הקול נכנסים דרך האוזן החיצונית, פוגעים בעור התוף וגורמים לו לרטוט. עצמות זעירות באוזן התיכונה קולטים את הרטטים ומעבירים אותם ל"שבלול" באוזן (האוזן בנויה בצורת שבלול).

תאי עצב המצויים בשבלול שולחים את האותות הללו - הצלילים, דרך עצבי השמיעה אל המוח.

קולות גבוהים כמו אלו המופקים על ידי חליל, או כמו שריקה, הן בעלי קלי קול קצרים. וקולות נמוכים הם בעלי קול ארוכים.

חוש הטעם: כל אחד מאתנו מתקשר עם העולם סביבו ומגיב לו בעזרת חושינו מבין החושים נראה שחוש הריח וחוש הטעם הם המובנים פחות. למרות שהאף והלשון, אברי ההרחה והטעימה הם מבנים אנטומיים נפרדים, נראה שהם פועלים תוך שיתוף פעולה. לדוגמה, אנשים רבים מתלוננים שאינם חשים בטעם האוכל המגיע לפיהם, בגלל יכולת הרחה פגומה מסיבות שונות, למרות שאברוני חוש הטעם שעל פני לשונם תקינים בהחלט.

במאמר זה נתמקד באחד הטעמים שאינו מוכר - הטעם האוממי.

אנשים יכולים לזהות חמישה טעמים בלבד: מלוח, מר, חמוץ, מתוק והאוממי (Umami) שפירושו ביפאנית "טעים". לטעם האוממי אחראי מונוסודיום גלוטמט (MSG).

מונוסודיום גלוטמט, E 621, (שמו על פי IUPAC הוא 2-Aminopentanedioic acid, e-1-3-dicarboxylic acid, Aminoglutaric acid, 1-Aminopropane) ידוע יותר בשם MSG, הוא מלח נתרן של חומצה גלוטמית. הוא ידוע בעיקר כחומר טעם. בצורתו הטהורה הוא מוצק לבן גבישי, שמתמוסס היטב במים ומתפרק במהירות ליוני גלוטמאט ויוני נתרן.

מונוסודיום גלוטמט בודד לראשונה ב-1866 ומאז הפך למרכיב בתעשייה המגלגלת מיליארדי דולרים, ומהווה מרכיב בתזונה של מרבית תושבי כדור הארץ. על הלשון ובגרון שלנו יש עד 10000 פקעיות טעם. כל פקעית כזו מכילה 50 עד 100 (!) תאי עצב תחושתיים.

על הלשון יש אזורי טעם שונים הרגישים לי: מתיקות, מליחות, מרירות או חמיצות. חריפות היא בעצם תחושה שבה כל סוגי הטעם הנ"ל מעורבים יחד באופן מובהק. ככל שיותר מובהק - כך יותר חריף!

העלון להצלחתם של: דוד משיח בן אליס אנה תנה- זיווג הגון, נועה בת תמור- זיווג הגון, עמרם בן שמחה- רפואה שלימה, רבקה בת אסתר- רפואה שלמה בקרוב, אורטל בת עופרה- כל הישועות, אוריאל בן אהרון- רפואה שלמה, איילת בת נעמי- זיווג הגון, מאיר ישראל בן שירה- כל הישועות, מזל בת אסתר- בריאות ופרנסה.

תיקון הרפואה הגדול ביום חמישי ט"ו תמוז

יום הילולת רבנו חיים בן עטר זיע"א
האור החיים הקדוש

הוא היום המסוגל ביותר לכל הישועות הגדולות
זיווג הגון, הצלחה ופרנסה טובה
ובפרט רפואה שלימה!

ביום זה יעלו אברכי כולל 'בית מרן'
לציונו של האור החיים הקדוש זיע"א בהר הזיתים
ויערכו עבורכם את התיקון הגדול
ובעז"ה תראו ישועות גדולות

להעברת שמות עד יום חמישי בשעה 13:00
חייגו *5290

יש נערים

אשר אין ביכולתם לרכוש תפילין
בואו והיו שותפים
ובזכותכם עוד נער יניח תפילין
כל בוקר! *5290

העלון להצלחתם של: דוד בן לאה ומשפחתו- חזרה בתשובה וכל הישועות, זלדה גנט בת לאה- רפואת הנפש והגוף, יעקב בן דולי- זיווג הגון בקרוב, ירון בן יפה- פרנסה טובה, מרים בת זלדה גנט- רפואת הנפש והגוף, עופרה רונית בת לאה- חזר בתשובה וזיווג הגון.